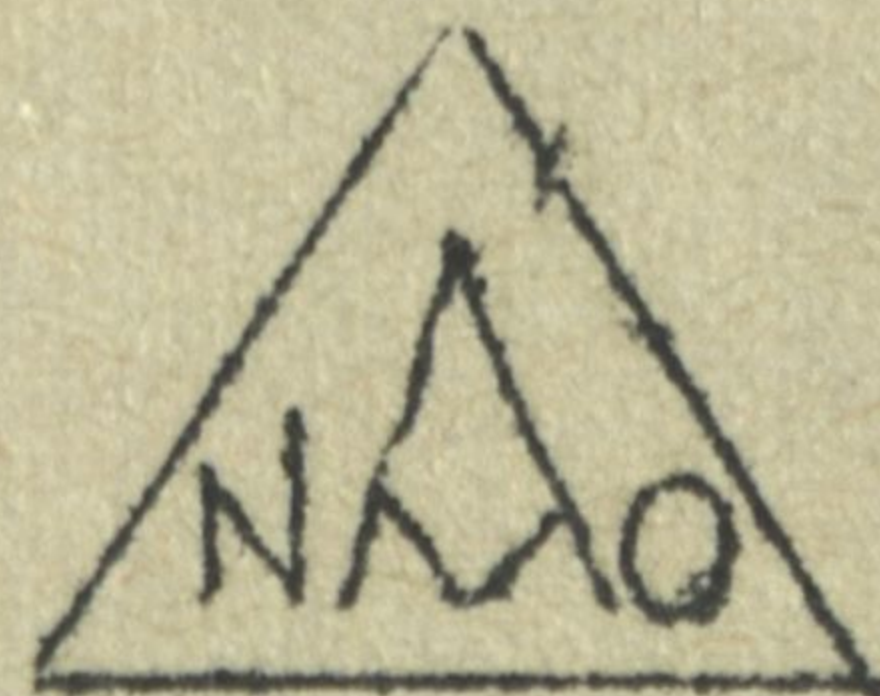
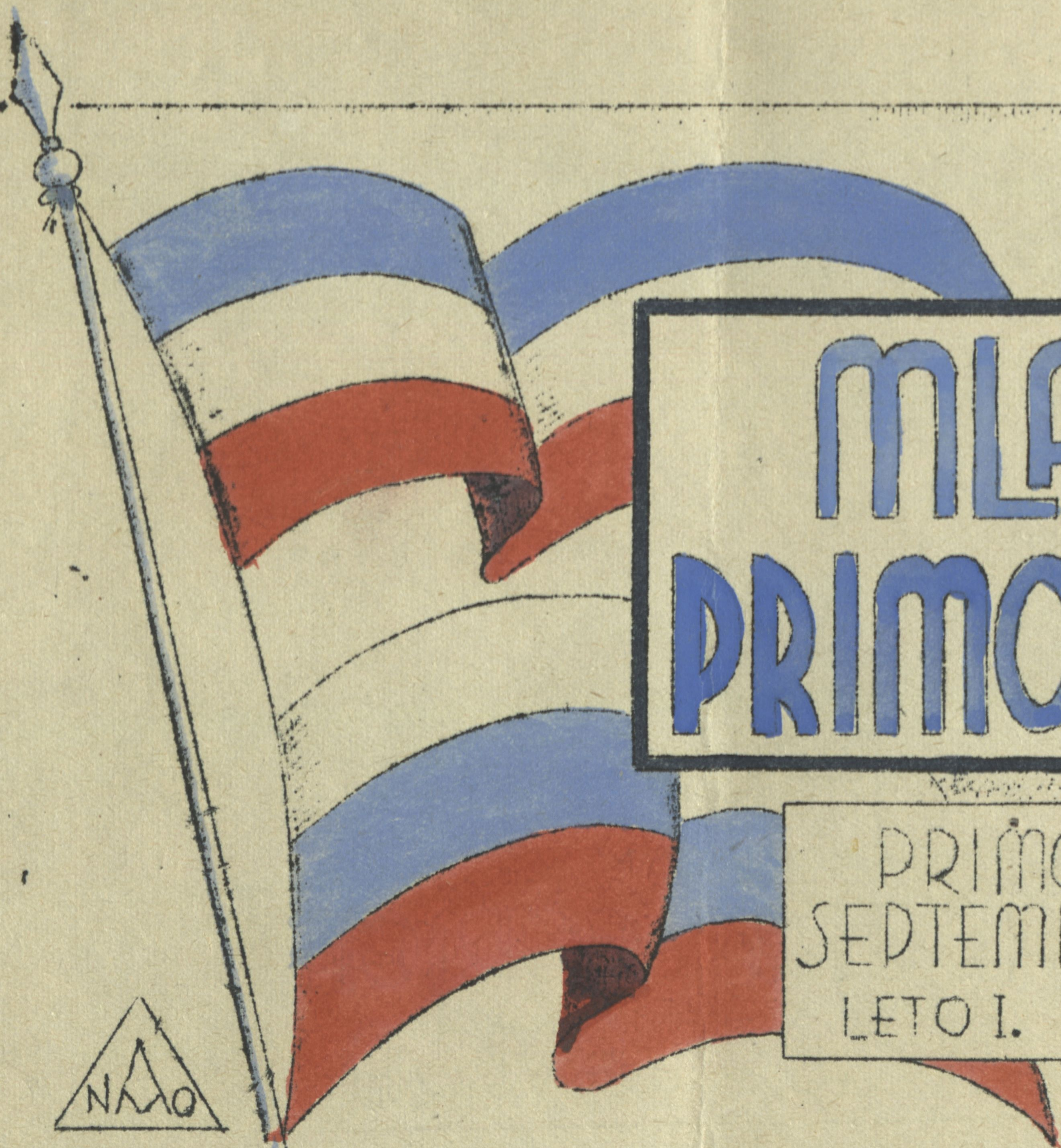
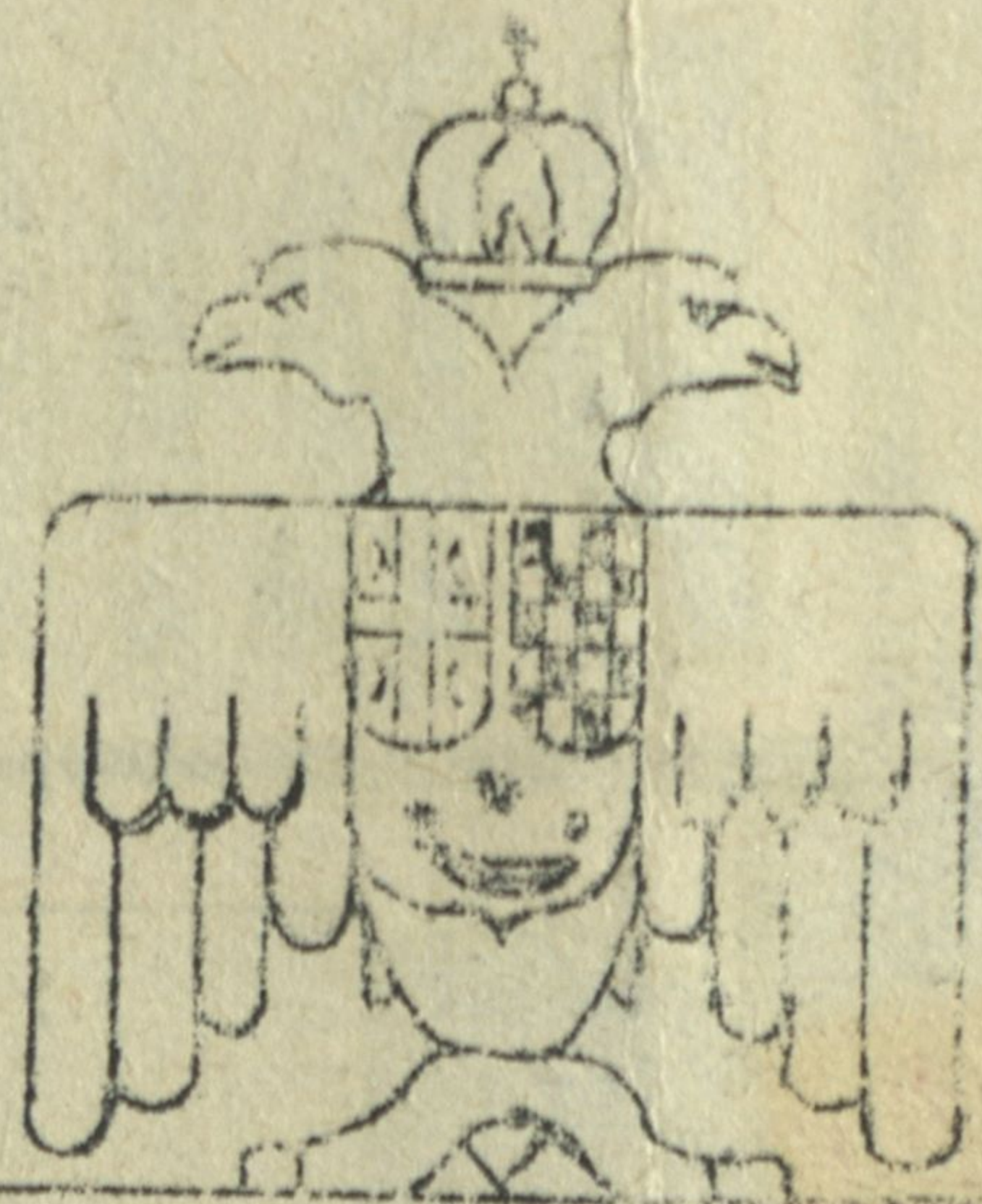
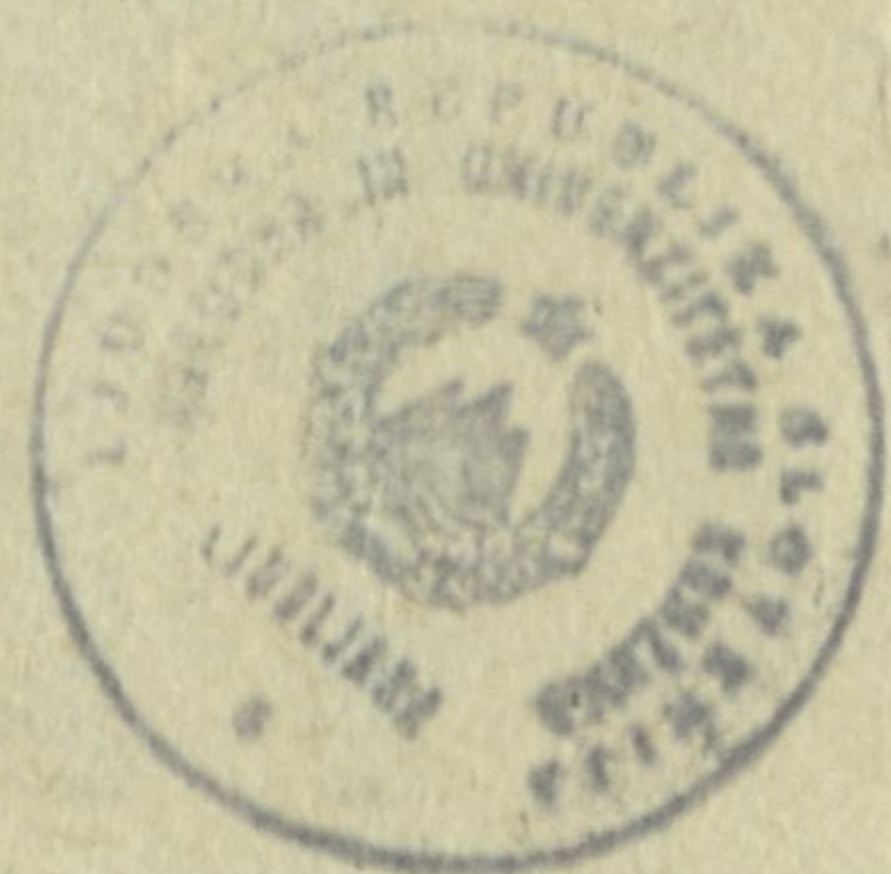

B 2337

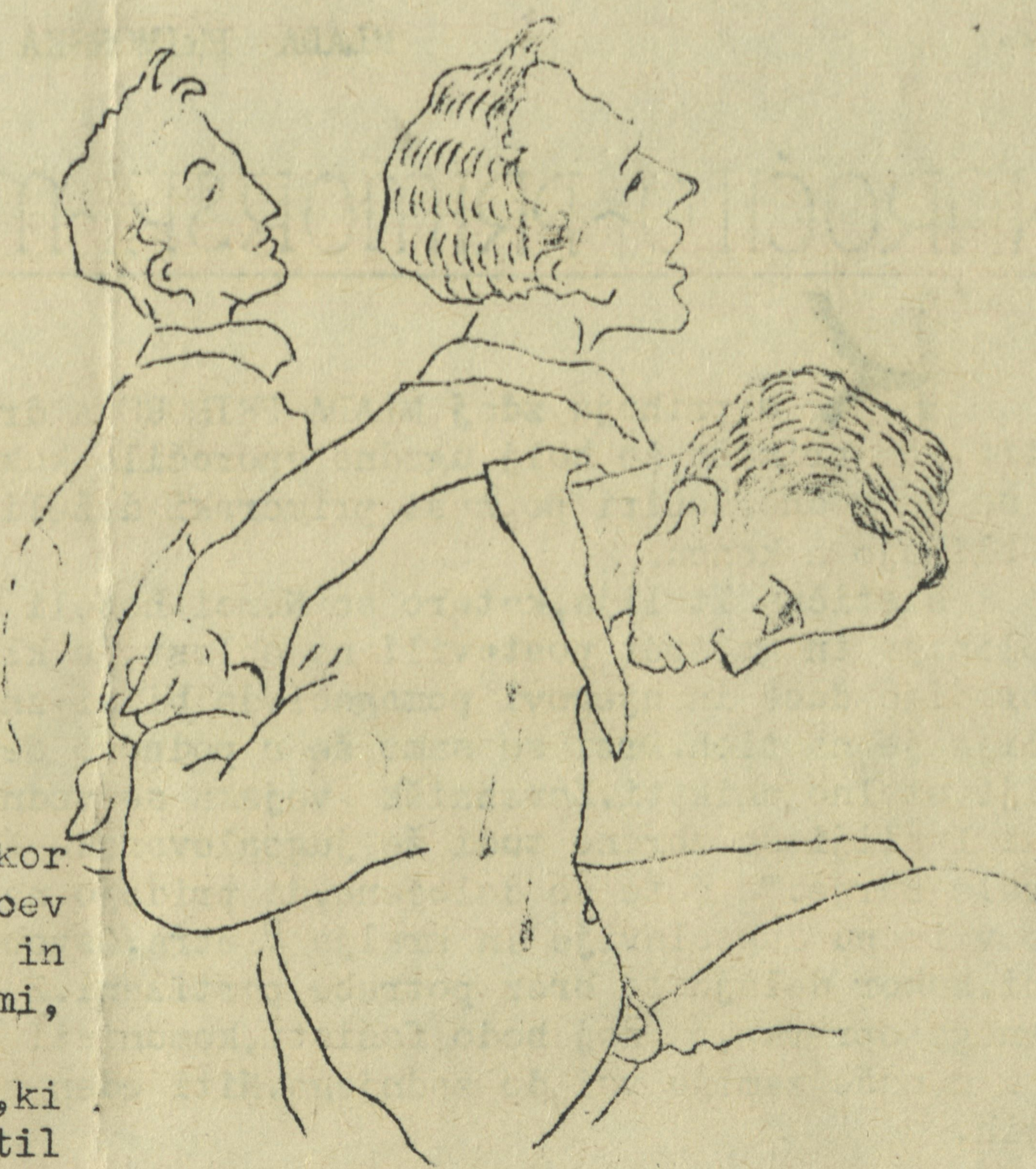
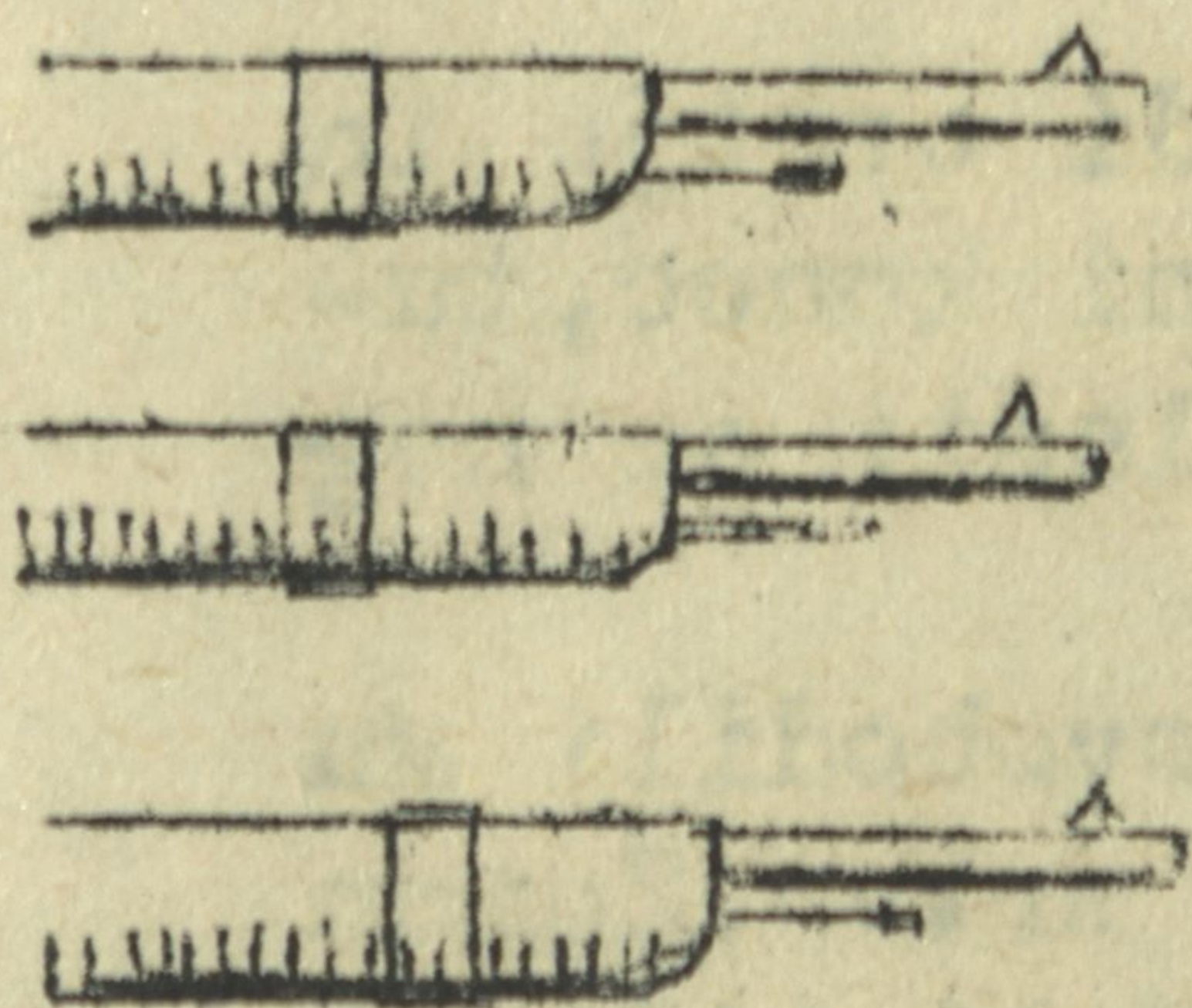
MLADA PRIMORSKA

PRIMORJE
SEPTEMBER 1944.
LETO I. ŠT. 2.

REKA-TRST-GORICA
NAŠA-SO-PRAVICA

SPOROČILO MUČENIKOV...

Med Slovenci in Italijani stojijo kakor zid ločitve tisoči slovenskih izgnancev, pregnancev, internirancev, mučencev in umorjencev. Najvišja ločitev pa smo mi, bazoviške žrtve.

Preklet bodi vsak primorski Slovenec, ki bi kdaj pozabil na nas in se še bratil z Italijani, pa naj bodo fašisti ali komunisti! Pod njim naj se odpre z našo krvjo prepojena zemlja in požre naj ga pekel! - BAZOVIŠKE ŽRTVE !

NAROČILO-PRIMORSKI-MLADINI

Ko prihaja zdaj MLADA PRIMORSKA drugič k vam, vi naši mladi bratje in sestre, vam prinaša še bolj ugodna sporočila kakor prvič. Vojne res še ni konec, tujec se še vedno šopiri po naši primorski deželi, toda dnevi njegove oblasti se naglo bližajo h koncu.

Fašistična Italija, katero so Nemci hoteli obnoviti s tem, da so osvobodili Mussolinija in ga spet postavili na oblast, je kljub vsem prizadevanjem mrtva. Zaman se trudijo duce in njegovi pomagači, da bi si znova pridobili veljavo. Fašistična Italija je na tleh. Drži se samo še s podporo Nemcev. Pa tudi Nemci se morajo iz Italije stalno umikati. Zavezniška vojska se vedno bolj bliža naši Primorski. V osvojenih Italiji so zbrane tudi že jugoslovanske čete pod poveljstvom slovenskega generala Burje. Te čete so določene, da pridejo na Primorsko in jo osvobodijo. Prišle bodo v imenu Jugoslavije in kralja Petra. Osvobojevale nas ne bodo skupaj z Italijani, kakor delajo to brez potrebe partizani. Z Italijani nočemo imeti nikoli več nobenega opravka, pa naj bodo fašisti, komunisti ali kar koli, Italijani morajo izginiti z naše zemlje vsi do zadnjega. Niti eden sam ne sme ostati v naših prelepih krajih.

Vse to pa bomo dosegli, naši bratje in sestre, samo če bomo vsi Slovenci na Primorskem od prvega do zadnjega takoj stopili na plan in povedali tudi Angležem Američanom in vsem drugim, ki bodo prišli k nam, da smo Slovenci in Jugoslovani. Zato vas že sedaj pozivamo, da se pripravite na prihod osvobodilne zavezniške vojske. Pripravite slovenske in jugoslovanske zastave in zastavice, da boste z njimi okrasili vsako hišo, vsako okno! Kadar bodo zavezniške čete že prišle, se zberite v vsakem kraju, kjer bo to mogoče, pozdravite zavezniške voja-

ke in jim kličite: "Živela Jugoslavija! Živel kralj Peter!"

Vsak, kdor bo prišel k nam, mora že prvi trenutek spoznati, da je na slovenski zemlji, med Slovenci, ki hočejo svojo svobodo v veliki narodni Jugoslaviji. Spozna tudi, da smo si v tem vsi edini in složni. Kdor bi hotel kaj drugega, ta bo izdajalec našega naroda in domovine. Kajti zapomnite si dobro: Od prvih vtisov, ki jih bodo dobili Angleži in Američani na Primorskem od nas, bo odvisna vsa naša bodoča usoda! Kajti zapomnite si dobro še to: Na Primorsko, v ostalo Slovenijo in Jugoslavijo bodo prišle le angleške, ameriške in jugoslovanske čete, torej ne bo k nam nobenih Rusov ali boljševikov. Tako je že določeno.

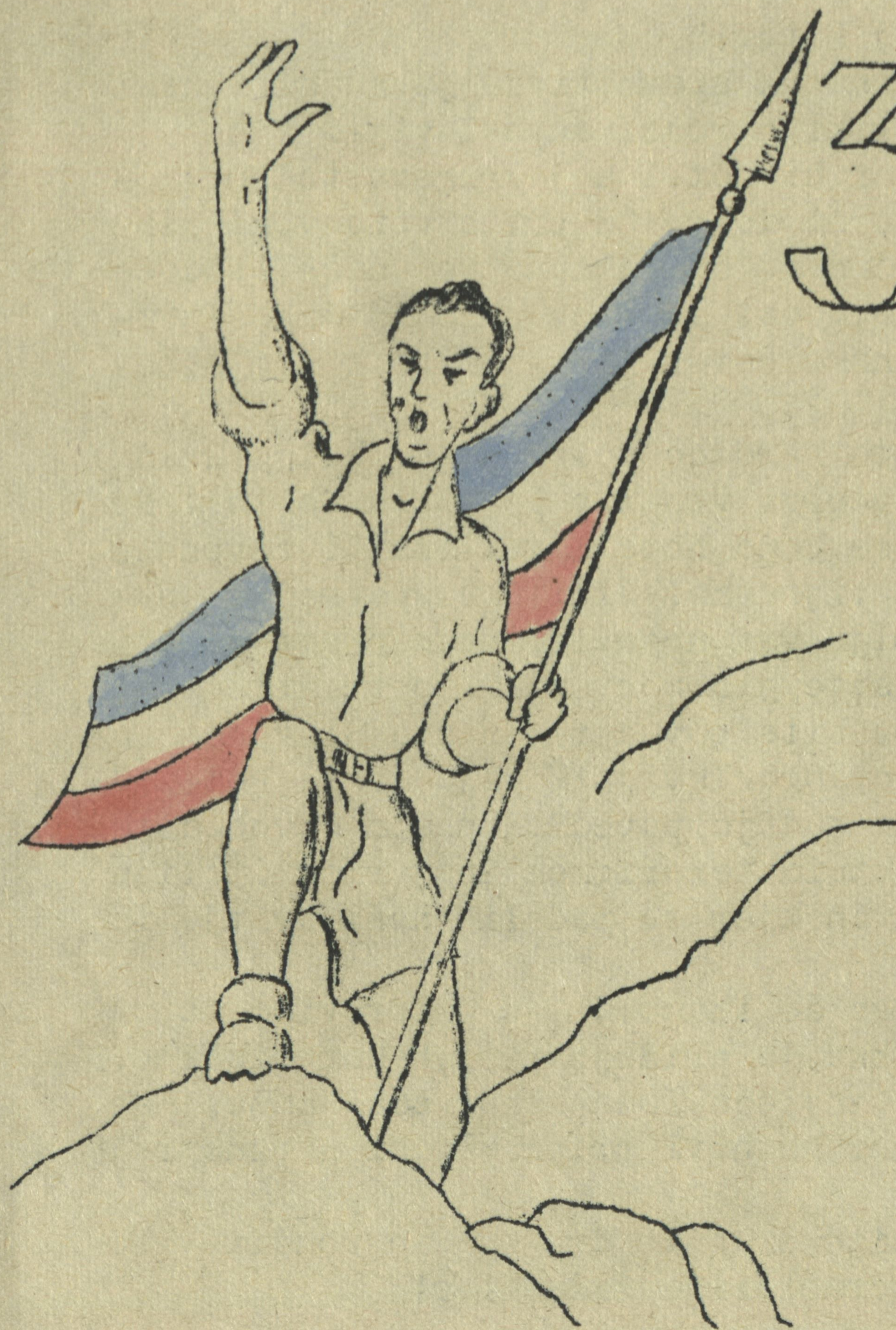
Posebno važno bo zato, da stori svojo sveto narodno dolžnost še bolj kakor ona na deželi, naša primorska mladina po mestih, v prvi vrsti v Trstu in Gorici. Ne dajte se odriniti od privandranih Italijanov, ki se bodo hoteli prilizniti zavezniški vojski in ji pokazati, da so ta mesta samo italijanska! Vsilite se povsod v ospredje, kličite, zahtevajte, dokazujte, da je ta zemlja vsa naša. Išcite neprestano stikov z zavezniškimi vojniki, posebno oficirji! Okrasite jih s cvetjem! Postrezite jim z vsem, kakor le morete. In nikoli in nikjer ne pozabite povedati, da ste Slovenci in Jugoslovani! Vaš pozdrav mora biti le eden: "Živijo Jugoslavija! Živijo kralj Peter!"

Ne pozabite tudi ob priložnostih, ki se vam nudijo povedati našim osvoboditeljem koliko gorja je preživel naš narod pod 25letnim terorizmom in jarmom Italijanov. Pokažite jim kraje kjer so gorele vaše vasi in kjer so padali naši bratje in sestre pod streli italijanskih divjakov.

Čas beži! Nihče ne more povedati, koliko časa še imamo, da se pripravimo na prihod osvobodilne vojske zveznikov. Zgodi se lahko, da pridejo prej, kakor mislimo. Seveda, lahko se njihov prihod za nekaj časa tudi zavleče. Toda kakor zdaj kaže, se nam dan osvoboditve naglo približuje. Na ta dan moramo biti pripravljeni na znotraj v svojih srcih, in na zunaj, s svojo agitacijo.

Mladi bratje in sestre, na delo tedaj! Pojdite drug do drugega in poučite vse kaj jim bo treba storiti. Kdor se ne bo hotel pridružiti, je izdajalec!

ŽIVELA JUGOSLAVIJA! ŽIVEL KRALJ PETER!

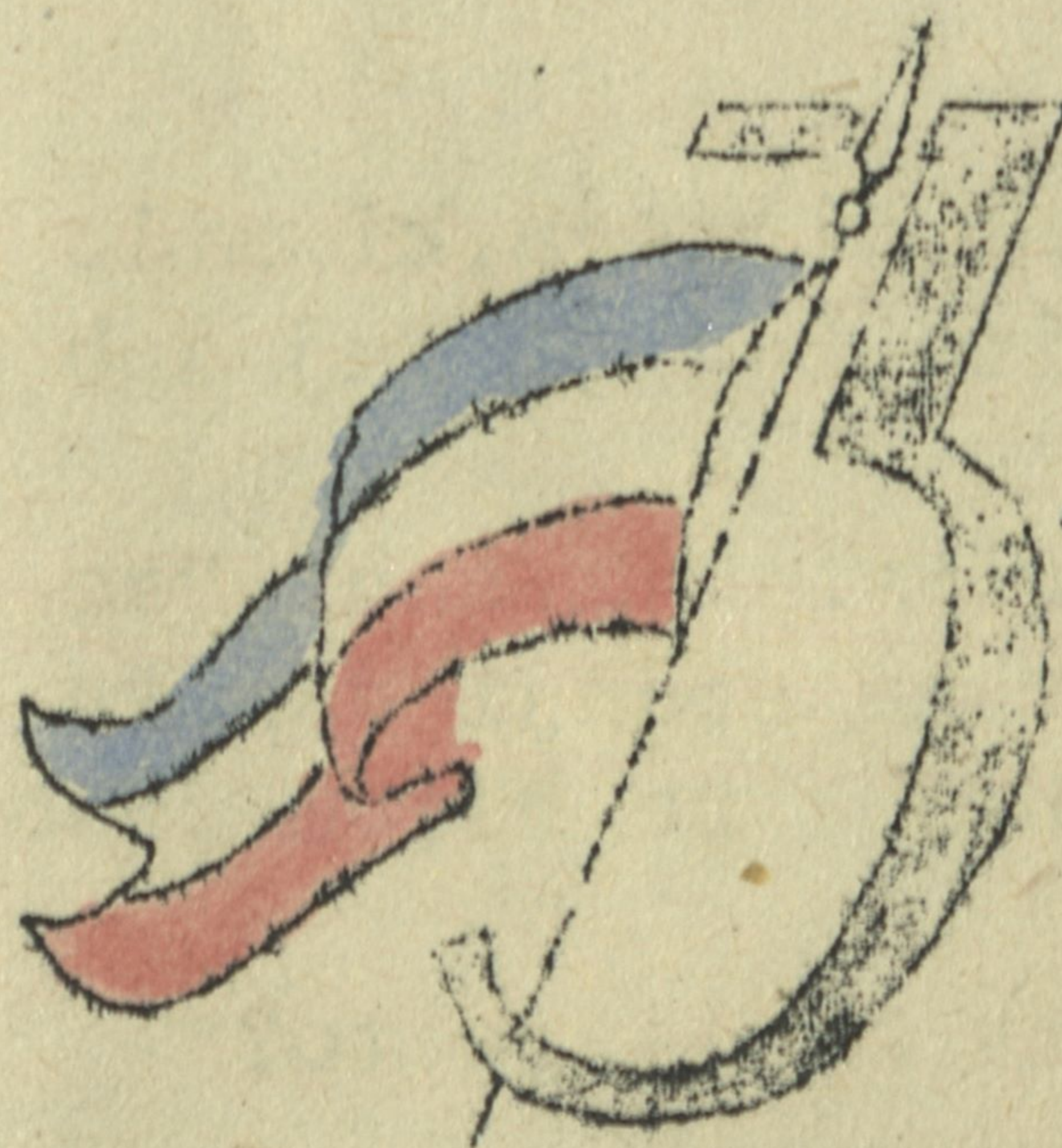
3 DAJ BLIŽA SE DAN!

Oj bratje, zdaj bliža se dan,
ko pojdemo v Trst in Gorico
po svojo slovensko pravico,
ki vzel nam jo je Talijan!

Oj bratje, slovenski je Kras,
in Soča, Vipava in Raša
o, vsaka ta reka je naša,
slovenska je sleharna vas.

Oj bratje, zdaj združno vsi v zbor
pod jugoslovansko zastavo,
edino rešilno in pravo,
od Adrije naše do Gor!

Oj bratje, napočil je dan,
da pojdemo v Trst in Gorico
po svojo pravično pravico,
ki krati nam jo Talijan!

ZASTAVA

Mati govori:

"Kje ste mi to pobrali, otroci? Te listke, bele, modro in rdeče pisane, čez vse rdeča zvezda ... in tu, na drugih, kladivo in srp? ... Takih listkov mi nikar ne nosite domov.

Naša zastava? Ne otroci, to ni naša zastava. Kdor našo zastavo ljubi, ta je ne trosi ljudem pod noge.

Na naši zastavi ni ne zvezde ne srpa in ne kladiva. Naša zastava je čista. Dajte ljubčki, da vam povem zgodbo o naši zastavi.

Ko je bila vaša mamica še majhno dekletce, se je začelo gorje. Lahi so se razlili po deželi kakor roji umazanega mrčesa.

Zapirali so ljudi, jih neusmiljeno tepli in jih gonili uklenjene sem Bog si ga vedi kam. Mnoge so v zaporih ubili, mnogi so umrli in jih ni bilo več nazaj. Brigadir je hodil po vasi kakor napihnjena opica in iskal, nad kom bi se znesel. Nič več nismo káli ljudje.

Trpeli so veliki, trpeli so mali. Učiteljica nas je tolkla in zmerjala, ker smo govorili po naše. Potem je prišel učitelj, ki nam je v usta pljuval. Silili so nas prepevati laške pesmi in nas gonili pred laško zastavo, da smo jo pozdravljali z dvignjenimi rokami. Gorje mu, kdor bi se uprl!

In nekega dne so prišli karabinerji po našega očeta. Kakor morilca so ga uklenili, kakor žival so ga bili, ko so gnali v Trst in kaj vem, kam še. Zato ker je bil rekel, da so Lahi drhal. Dolgo, dolgo ga ni bilo nazaj. Včasih sem mislila da je nemara umrl, in sem skrivaj molila za njegovo dušo.

Takrat, otroci, je vaša mama vsak dan jokala. Pravijo, da se tistega, ki milo joče, še kamen usmili. Mene se kamen ni usmilil, a vaša rajna babica, Bog ji daj dobro, ta me je tolažila.

"Potrpi, dete," mi je šepetala in stiskala mojo solzno glavico k sebi, "samo še malo potrpi. Blizu je čas, ko bo za Snežnikom grmelo kakor na sodnji dan. Pa ne dolgo, hčerka. In ko potihne zadnji grom, prijaše tam izza hriba na belem žrebcu kralj Aleksander s svojo vojsko..."

"Kdo mamica?" sem vprašala. "Kdo je kralj Aleksander? Čigav kralj je to?"

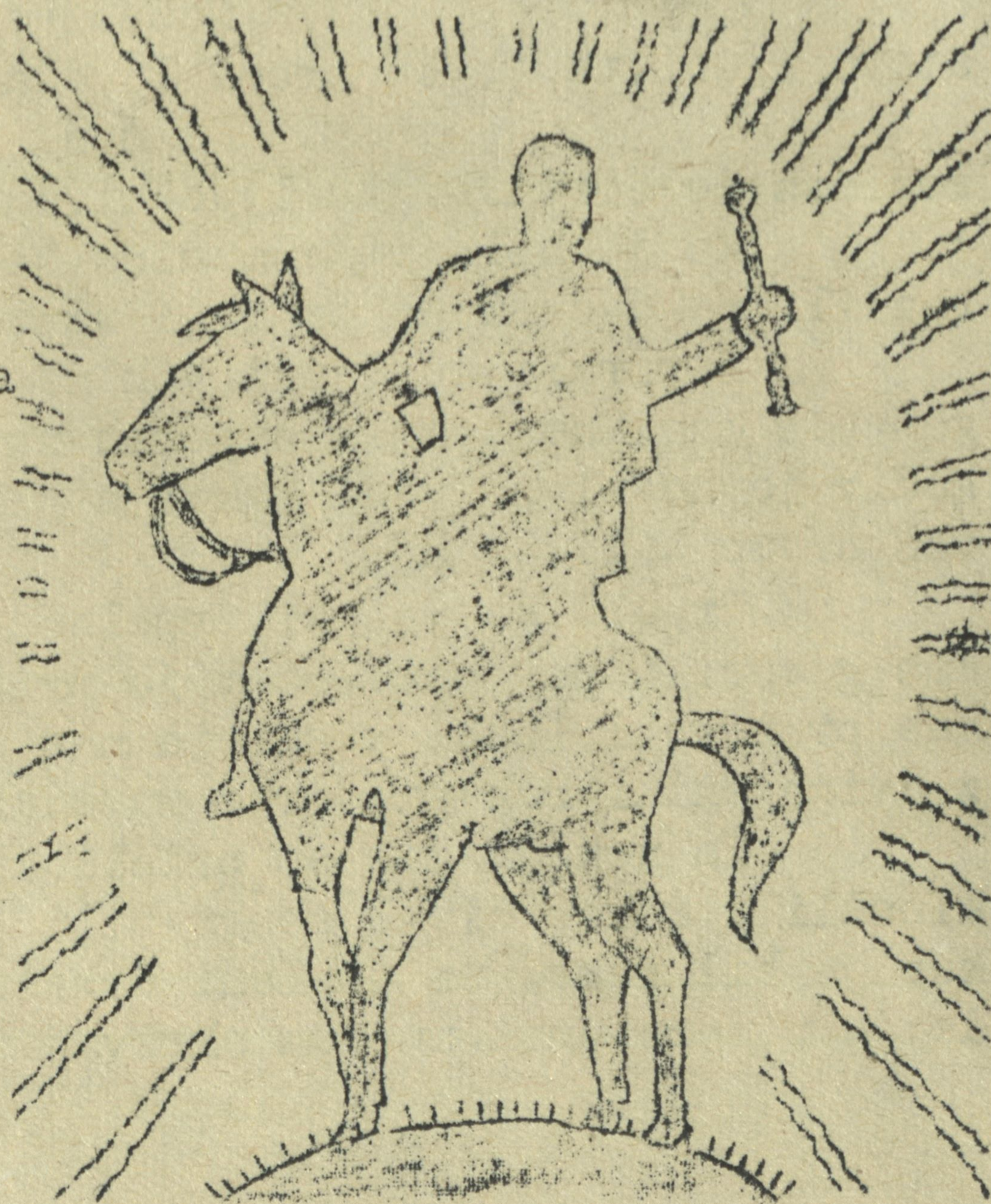
"Naš kralj!" je vroče zašepetala mati, ustnice so ji zadržtele in svetle solze so se ji ulile in padale meni na obraz. "Naš pravi kralj! Lahki bodo pobegnili pred njegovim obličjem, in naši deželi bo ime Jugoslavija. --in potem, otroci bomo srečni in zadovoljni. Učila se boš naše, molila po naše, vsa širna zemlja tod in na oni strani bo tvoj svobodni dom."

"Potem nas ne bo nihče več tepel?" sem hotela vedeti. "Nihče silil, da bi pozdravljali še laško zastavo?"

"Nikoli več nihče!" je slovesno rekla mati. "Zastavo, ki jo prinese vojska kralja Aleksandra, boš sama rada pozdravljala. Ta bo naša: modra kakor naše morje, bela kakor oblaki našega neba, rdeča kakor tvoja dobra slovenska kri, dete moje."

In tako sva brez konca čakali, da se oče vrne in da pride kralj Aleksander.

Nekega dne je oče res prišel. Ves sklju

čen, siv in star, komaj sem ga spoznala. Njegovih lepih zob ni bilo več. Vse so mu jih izbili Lahi, ko so ga mučili v ječi.

Z materjo sta dolgo gledala drug drugemu v oči.

"Si še tisti, ki si odšel?" ga je vprašala mati.

"Še zmerom", je odgovoril. "In zmerom bom. Pa vidve - sta še tisti?"

"Zdaj in do smrti," je rekla mati.

Potem je bilo lepo pri nas, oče in mati sta se vodila za rake, vsi trije smo bili srečni. In nekega jutra smo se napravili; oče naju je vodil, dolga je bila pot, sonce je pripekalo, komaj smo že hodili. Tako se privlečemo na breg v gozdu in bregom je bila cesta, onkraj ceste pa spet gozd in travniki, njive in vas. Tedaj naju oče ustavi.

"Tamle spodaj je meja," reče in iztegne roko. "Tistole, na oni strani, je Jugoslavija. Tam ni Lahov. Tam je prostost. Tam je naša beseda sveta beseda."

"Tam je kralj Aleksander," mi je zašepetala mamica, pa je komaj izgovarjala besede, solze so ji dušile glas. "Na belem konju jaše, vojska koraka za njim..."

Gledala sem in gledala, kakor da bi ležal raj pred menoj. Zdelo se mi je, da slišim belega šrebca, kako rezgeče, in vojsko brez števila, kako ubira korak. In ko tako gledam, opazim spodaj v vasi drog in na drogu - kaj se vije?... Kakor čist plamen, moder, bel in rdeč, je vihralo in vrisovalo v sončni bleščavi!

"Očka, očka!" Zgrabila sem ga za roko. "Kaj je tam doli? Vidiš?"

Menda je očka šele tedaj opazil. Izpreletelo ga je, obraz mu je bledeel, in mamica je prebledela, oči so jima bile mahoma vse meglene.

"Poklekajmo, otrok!" je s slovesnim glasom ukazal oče in padel sam na kolena in potegnil naju dve za seboj. "To je zastava Jugoslavije... zastava našega upanja... zastava odrešenja..."

Glas se mu je utrgal. In tisti mah sem prvič v življenju slišala, kako moj dobri, veliki, močni očka joče. On je jokal, mamica je jokala, jaz sem ihtela z njo, in tako smo klečali in naših solz ni hotelo biti konec.

Teško smo se odtrgali in vstali, kajti sonce se je nagibalo niže in niže. Pazno v noč so nas zvezde spremljale domov.

Tisto poletje in tisto jesen smo hodili okrog kakor omotični. Zastava Jugoslavije nam je gorela v očeh.

Pa je prišel črni dan. Huda novica se je raznesla po vasi. Sosedje so stikali glave in škrtali z zobmi. Karabinerji so z napetimi prsmi stopicali skozi vas, brigadir je nosil glavo kot črn petelin. Jaz sem prišla z vrta. Ko stopim v hišo, sedi oče za mizo in se drži za glavo in mrmra divje besede, mamica pa stoji pri njem in ga ogovarja.

"Kaj ti je, Tone? Kaj se je zgodilo, za božji čas?"

Tedaj se mu je iztrgalo." Kralj Aleksander je mrtev! Prekleti Lah! So ga dali ubiti!" je vzkriknil s takim glasom, kakor da bi nekomu zobe zasadil v golt in ga iztrgal.

In potem sem v drugo slišala njegov jok. Vsi trije smo sedeli kot obsojeni, ves dan se ni nobeden pritaknil jedi, nobeden ni zmogel besede. Šele zvečer, ko smo se spravljali spat, sem zbrala pogum in vprašala:

"Očka, in zdaj ni nikogar več, da bi nas odrešil? Kralja na belem konju ne bo? In njegove vojske z zastavo?"

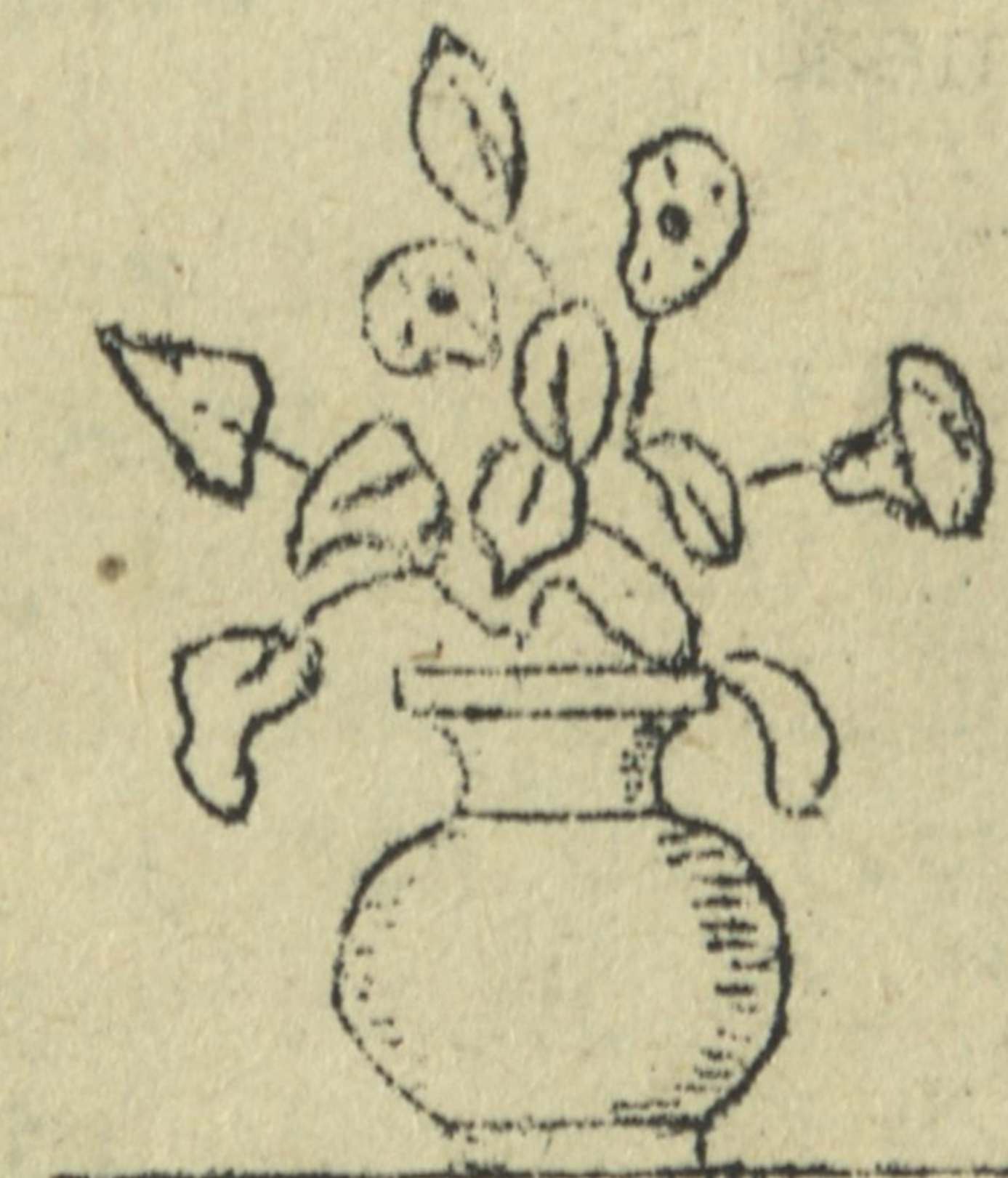
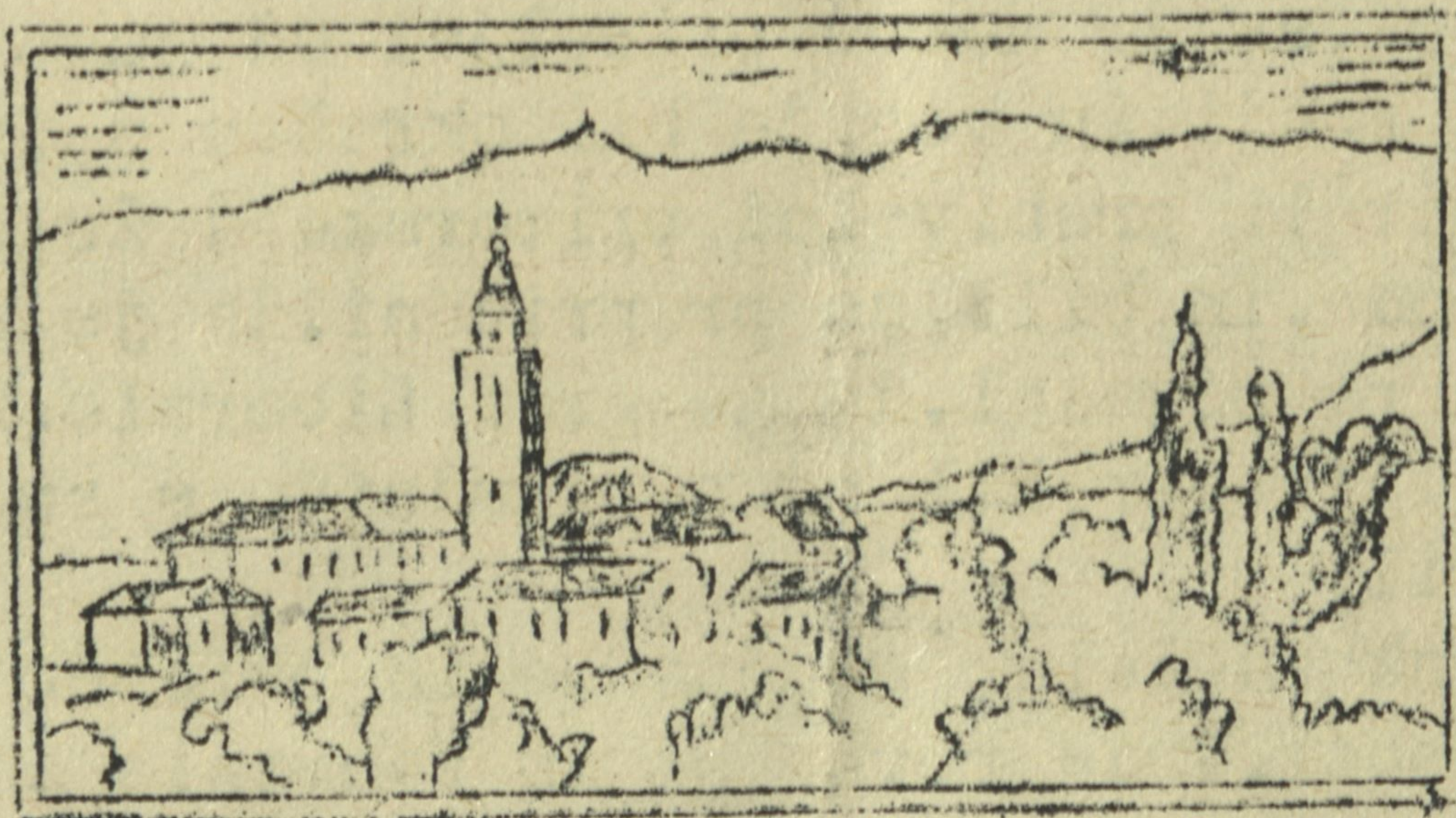
Na moč žalosten je moral biti moj glas, kajti oba sta me tolažila:

"Pač, otrok, bo!" je ponavljal oče. "Kralj pride, vojska pride in zastava pride. Mladi kralj Peter, Aleksandrov sin.... Laškim peklenščkom na kljub bomo srečni pod našo ljubo jugoslovansko zastavo!"

Sirovak je ni pričakal. Ječe so mu bile izpile moč, drugo leto je umrl, in mamica je šla kmalu za njim. Zdaj čakam sama. Moja dekliška krilca so zdavnaj raztrgana. Pestujem vas kondrančke in od samih skrbi skoraj ne vem, koliko vas je, zakaj tudi vaš očka je daleč od doma, kakor je bil nekdanj moj oče. Čakam in štejem mesece in tedne do tistega dne, ko se pokaže izza hriba zarja in v zarji, na belem konju, naš mladi kralj Peter, Aleksandrov sin, kralj velike in močne Jugoslavije.

Kralj Peter in za kraljem vojska s sveto zastavo odrešenja...

Otroci, s a m o tista zastava bo prava. Zapomnila semsi jo, ko je vaš pokojni ded glasno jokal na hribu. Tista velja, vsaka druga je peklenško slepilo. Sež-gite mi takoj te satanove papirčke!"

ITALIJANOM!

O le pojdite iz dežele naše
z vojaki svojimi in bataljoni
in vsak od vas junaško z makaroni
doma naj lačni trebuh si nabaše!

Mi siti smo bili kulture vaše
in slave Rima, ki pred vsakim kloni
a vendar misli si, da pred milijoni
kot zmagovalec le na konju jaše.

Zdaj vendar konec je te tiranije
ki sama sebi o pravici laže,
a bolj krivične res na svetu ni je!

Nam v varstvu kralja Petra straže
pa dan svobode prave naj zasiže
in pot v bodočnost lepo nam pokaže!

PRAVLJICA O TRINOGU V TREH PODOBAH.

V primorsko deželo, tisto lepo in sončno, ki leži pod vznožji snežnih gor po ložn. zleknjena do sinjih obal, se je nekoč pripeljal od juga v bogati kočiji velik gospod. Vozil se je z iskrimi konji in ves je bil okrašen z dragulji.

Presenečeni so se zbirali prebivalci primorske dežele ob cesti, spoštljivo pozdravljali imenitnega gospoda, in bflili so prepričani, da je sam kralj iz devete de-že-le. Imenitni gospod jim je pa povedal, da je grof Liberale, ki prihaja v lepo pri-morsko deželo, da bi obdaroval in osrečil njeno ljudstvo s svojim bogastvom, bleskom in kulturo. Tako jim je govoril:

"Lepa je vaša primorska dežela, sončna je in položno je zleknjena pod pod-nožji snežnih gor do sinjih obal. Toda revna je in zaostala. Le pogledajte ta vaša tla! Povsod sam kamen in sovdan. Od zore do mraka se potite na njih, pa vam rode ko-maj toliko, da ne poginete od lakote. O, kaj bi se, prebivalci te lepe dežele tako mu-čili? Mene si izberite za svojega gospoda, pa vam bodo ta tla rodila stoteren sad. Iz studenčkov bosta izviralala mle-ko in med. Kamenje se bo spremenilo v sladkor in sir. Iz peska pa bodo zableščali sami dragoceni biseri. In velika dvatisočletna kultura bo zacvetela v vsej vaši lepi pri-morski deželi."

In da bi prebivalce lepe primorske dežele še bolj pre-pričal, kako resnične so njegove besede, je grof Liberale pričel deliti ljudem bleščeče darove. Ti so lahko-verne po-slušalce tako preslepili, da niti opazili niso, kdaj je imenitni grof Liberale z juga skočil z voza in sedel na vladarski prestol pokrajine pod zasneženimi gorami in si-njimi obalami. Čim je pa sedel na prestol, je priletela z juga prva jata sivih kraguljev, in ljudem primorske dežele

spet vzela vse bleščee stvari, kateri jim je bil imenitni grof prej podaril. Prebi-
-valci primorske dežele so bili hudo razburjeni, ko so videli, kako so jih sivi pti-
-či okradli, in šli so k svojemu gospodarju in se mu pritožili:

"Ko si prišel, si nam dejal, da nam prinašaš srečo in bogastvo. Zdaj pa si pos-
lal nad nas sive kragulje, da so nam vzeli še tisto malo, kar si nam bil dal. Kako
je torej s teboj in s tvojimi obljubami?"

Imenitni grof Liberale se je pa samo priliznjeno nasmehnil in je povedal:

"Teh ptičev, sivih kraguljev, ki so vas okradli, nisem poslal jaz nad vašo de-
želo. Prileteli so sem sami; vaša krivda je, če ste jim dovolili, da so vam vzeli,
kar sem vam jaz dal."

Ljudje primorske dežele so tudi zdaj verjeli imenitnemu grofu in so spet mir-
-no odšli vsak na svoj dom. Toda že naslednjega dne so spet prileteli z juga novi
sivi kragulji in pričeli krasti ljudem še tisto, kar so že sami imeli od prej. In
potem so prileteli vsak dan novi, dokler jih ni bilo v lepi primorski deželi toli-
ko, da so pokradli vse in je ljudstvo stradalo. Tedaj je pa sklenilo, da pojde k i-
menitnemu grofu in mu pove:

"Lažnivec si in goljuf, ne gospod in bogataš. Zato vstani iz našega prestola
in pojdi, od koder si prišel! Če ne boš tega storil z lepa, te bomo pograbili in bre-
-nili čez mejo naše lepe dežele, da te bo do smrti ščemelo po tisti plati, kamot te
bomo sunili."

"Imenitni grof se je pa tudi zdaj samo priliznjeno nasmehnil in dejal:

"Ti ptiči, sivi kragulji, so res hudobni ptiči, in ker vidim, da se jih sami ne zna-
-te ubraniti, vas bom jaz obranil pred njimi. Prej pa pojdite spet lepo vsak na
svoj dom in čakajte, da vas osvobodim."

Ljudje primorske dežele so tudi zdaj verjeli imenitnemu grofu in so spet mi-
-rno odšli vsak na svoj dom. Toda namesto, da bi bil imenitni grof Liberale pogal-
-roparske ptiče, sive kragulje iz lepe primorske dežele, jih je poklical vanjo še
več in jim naročil:

"Poletite v vse kraje in v vse hiše lepe primorske dežele in sedite vsakemu prebivalcu za vrat. In čim bi se kateri hotel upreti moji oblasti, mu prekljuvajte glavo."

Urno so hudobni ptiči, sivi kragulji, storili po ukazu imenitnega gospoda, in kakor bi trenil so imeli vsi prebivalci lepe primorske dežele vsak svojega kragulja za vratom. In postali so sužnji imenitnega gospoda in njegovih roparjev. Nihče si ni vedel več pomoči. Le eden je bil, ki ni imel kragulja na vratu. Bil je to samotar, ki je prebival v votlini pod Krnom, in ime mu je bilo Slovenko Svobodoljub. Tega so torej zaslužnjeni prebivalci lepe primorske dežele zaprosili naj bi odšel po svetu in poiskal junaka, ki bi jih osvobodil hudobnega grofa Liberaleja.

Brž je vzel Slovenko Svobodoljub pot pod noge. Hodil je tri dni in tri noči proti jugu, in je nazadnje prišel do imenitnega gradu, v katerem je bival mogočen gospod. Stopil je torej k njemu, mu lepo po vrsti razložil, zakaj in čemu je prišel, ter ga poprosil pomoči. In gospod, ki mu je bilo ime duce Fascista, je Slovenku Svobodoljuba takoj obljubil, da ga bo osvobodil iz rok grofa Liberaleja in njegovih kraguljev.

Še preden je Slovenko Svobodoljub peš prišel z juga spet v lepo primorsko deželo, je imenitni duce Fascista že prijezdil vanjo, na iskrem konju, obglavil grofa Liberaleja in postrelil njegove kragulje. Potem se je obrnil k ljudem in jim dejal:

"Ker sem vas osvobodil nasilij grofa Liberaleja, sem zdaj jaz vaš gospod in vladar, In nobene je ne bo razlike več med mojim starim podložnim ljudstvom in vami. Vsi boste eno. Ena sama družba srečnih, bogatih in mogoč-nih ljudi. Tako vas bom povzdignil v izvoljeno ljudstvo

nad vsa druga neizvoljena ljudstva. In godilo se vam bo kot ribi v vodi."

Hitro ko je to povedal, je imenitni duce Fascista že skočil s konja in zase -del prestol pokrajize med vznožji snežnih gor in sinjih obal. Čim je pa sedel na ta prestol, je priletela z juga jata črnih jastrebov in vzela ljudem primorske de -žeze še vse tisto, kar so jim bili prej pustili sivi kragulji grofa Liberaleja.

Prebivalci primorske dežeze so bili spet hudo razburjeni, ko so videli, kako postopajo z njimi krivokljuni ptiči, črni jastrebi, šli so k svojemu novemu vladarju in so se mu pritožili:

"Ko si prišel, si nam dejal, da nam prina -šaš svobodo in enakost. Zdaj si pa poslal nad nas še hujše ptiče, kakor so bili sivi kragulji, da so nam vzeli še celo človeško dostojanstvo. Kako je torej s teboj in tvojimi obljubami?"

Mogočni duce Fascista se je pa samo pri -liznjeno in zlobno nasmehnil in je povedal:

"Teh ptičev, črnih jastrebov, nisem poslal jaz nad vašo deželo. Prileteli so sem sami, ker so videli, da nočete biti eno z mojim ljudstvom na jugu. Če torej želite, da boste imeli mir pred njimi, nehajte biti to, kar ste bili doslej, in po -stanite tisto, kar prej niste bili."

Ljudje primorske dežeze so tudi zdaj še verjeli mogočnemu duceju Fascistu in so spet odšli vsak na svoj dom. Toda v naslednjih dneh so priletele nove jate požrešnih črnih jastrebov; sedle so ljudem na prsa in jim pričele trgati jezike iz ust, da ne bi govorili več tako, kakor so jih matere naučile. Tedaj so vsi v primorski deželi

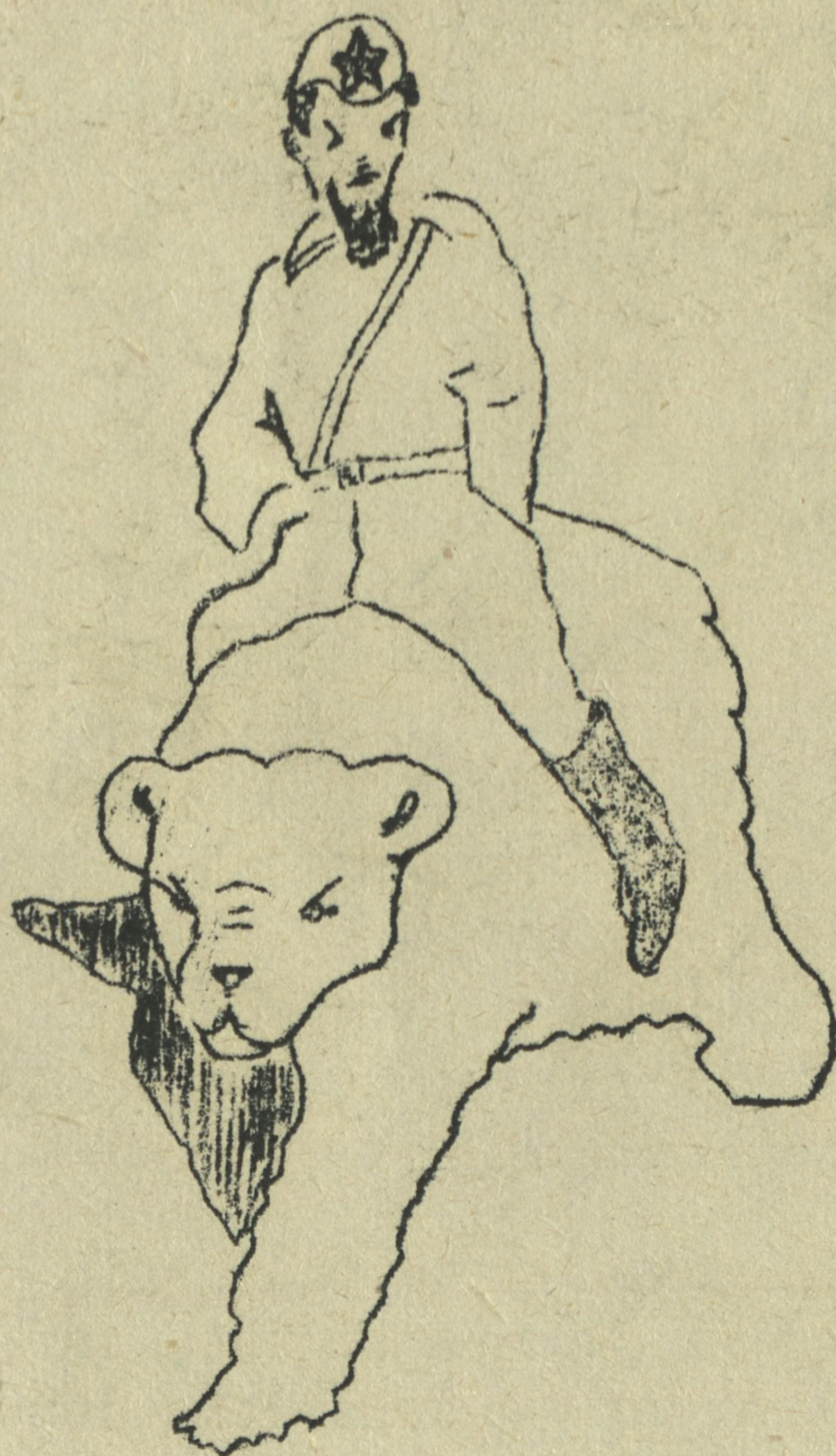
obmolknili, in groza je šla od vasi do vasi ter od hiše do hiše. Le eden je še bil, ki mu črni jastrebi niso izruvali jezika. Bil je to samotar, ki je prebival v skalni votlini pod Krnom, in ime mu je bilo Slovenko Svobodoljub. Tega so torej nesrečni prebivalci lepe primorske dežele zaprosili, naj bi odšel po svetu in poiskal junaka, ki bi jih osvobodil krvoločnega duceja Fasciste.

Brž je vzel Slovenko Svobodoljub pot pod noge. Hodil je tri dni in tri noči proti jugu, in je nazadnje prispel do temne gošče, v kateri je prebival bradat možak. Stopil je torej k njemu, mu prijazno po vrsti razložil zakaj in čemu je prišel, in ga prosil pomoči. In mož, ki mu je bilo ime Komunista, je Slovenku Svobodoljubu takoj obljubil, da ga bo osvobodil iz rok groznega duceja Fasciste.

Še preden je pa Slovenko Svobodoljub peš prišel spet z juga v lepo primorsko deželo, je bradati tovariš Komunista že pridirjal na medvedu vanjo, potrl kosti duceju Fascistu in podavil njegove jastrebe. Potem pa se je obrnil k ljudem lepe primorske dežele ter dejal:

"Ker sem vas osvobodil nasilij duceja Fasciste, sem zdaj jaz komisar. Odslej boste vsi moji tovariši in vsi bomo enaki. Iz te enakosti bo vstala zora novega dne, tako svetlega in srečnega, kakor ga še nihče na svetu ni doživel. V vaši lepi primorski deželi se bo naselil raj na zemlji."

Hitro ko je to povedal, je bradati tovariš Komunista že skočil z medveda in zasedel vladarski prestol pokrajine pod vznožji zasneženih gor in sinjih obal.

Čim je pa sedel na ta prestol, je priletela z juga jata rdečih krokarjev in je porabila ljudem vse, kar jim je bilo ostalo še od ropanja prejšnjih sivih in črnih roparic.

Prebivalci primorske dežele so bili spet hučo razburjeni, ko so videli, kako postopajo z njimi debelokljuni rdeči ptiči, krvavi krokarji, in šli so k svojemu novemu komisarju tovarišu in se mu pritožili:

"Ko s' prišel, si nam dejal, da nam pri-
našaš tovarštvo in enakost. Iz te enakosti da
nam bo vstala zora novega dne, tako svetlega
in sončnega, kakor ga še nihče na svetu ni do-
živel, in v lepi primorski deželi, da se bo na-
selil raj na zemlji. Zdaj pa si poslal, kar so
še strašnejše ptiče, kakor so bili sivi kragu-
lji in črni jastrebi. Ti so nam vzeli vse do
zadnjega, da smo zdaj samo še berači. Kako je
torej s teboj in s tvojimi obljubami tovariš?"

Tovariš Comunista se je pa tedaj suro-
vo zarežal v svojo kosmato brado divjega mo-
ža in je dejal:

"Saj sem vam vendar povedal, da boste
pod menoj vsi enaki. Ali mar zdaj niste? Ker so
vam rdeči ptiči vsem vzeli vse, nima nihče ni-
česar več. Ali hočete še večje enakosti? Zora
novega dne pa bo vstala tedaj, ko vas ne bo več na svetu, kajti vi ste bili rojeni
v prejšnjih dneh in niste take zore vredni ne sposobni. Če vam pa ni prav, bom uka-
zal rdečim krokarjem, da pokončajo še vas same."

Potrti so ljudje odšli od brodatega komisarja Comuniste, in v lepi primor-

ski deželi je nastala grobna tišina. Vsakemu prebivalcu je sedel na prsa krvavi ptič, in če je še hotel čutiti človeško, mu je izkljuval srce iz prsi. Nihče si ni več vedel pomoči, le eden je bil, ki ni imel krvavega ptiča na prsih. Bil je to samotar izpod Krna, Slovenko Svobodoljub. In ta se je napotil spet na jug. Hodil je tri dni in tri noči in je četrtega dne došel do skalne votline, v kateri je prebival modrijan Vsevedko Resnicoljub. Njemu je torej potožil Slovenko Svobodoljub gorje svojega ljudstva v lepi primorski deželi in nazadnje dejal:

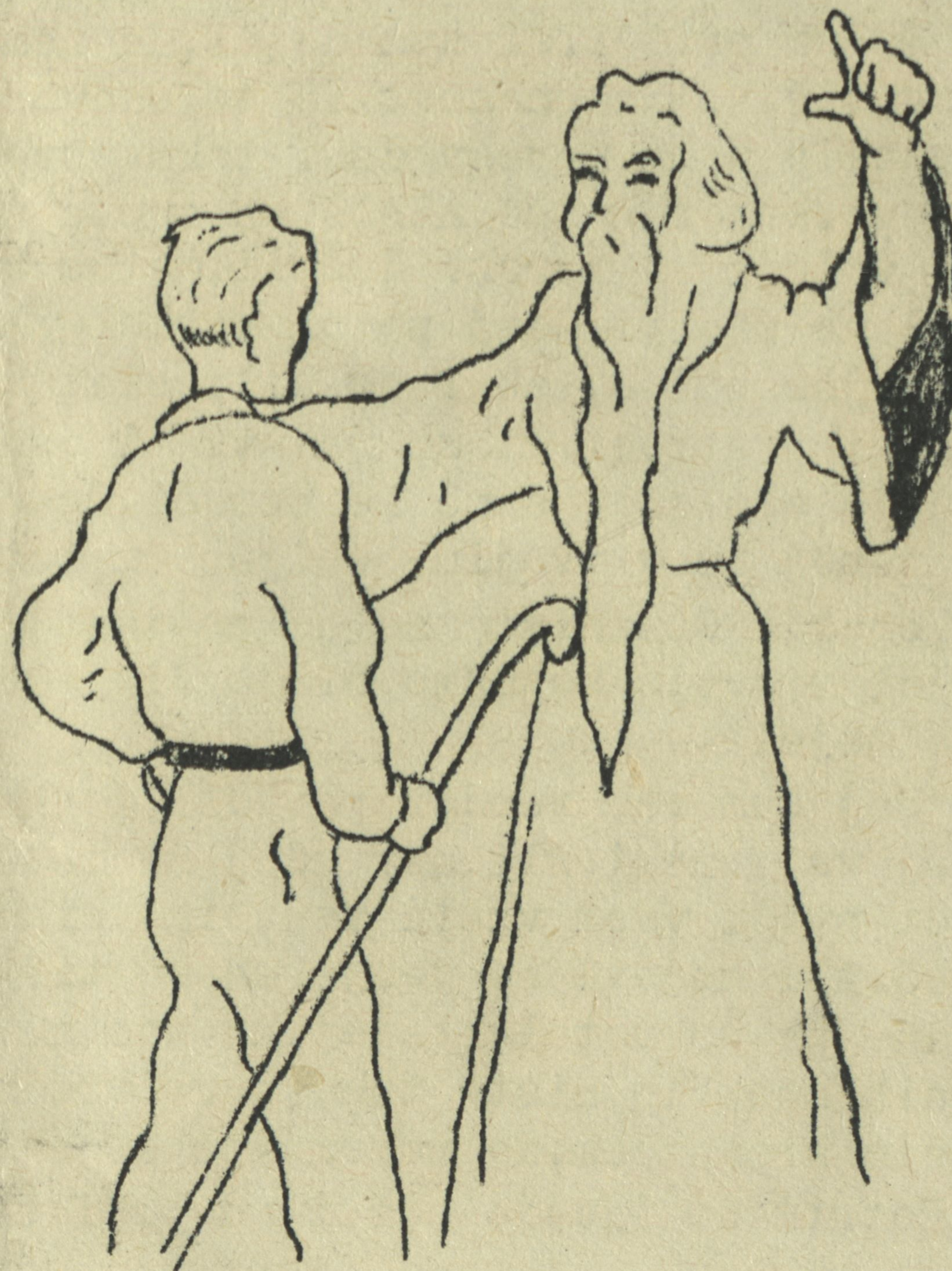
"Razloži mi zdaj, ti ki si moder in vse veš! Kako je to, da je bil vsak, ki je prišel k nam z juga, hujši trinog?"

Modrijan je tedaj žalostno pogledal Slovenka Svobodoljuba in mu rekel:

"O, brat moj! Ali si bil res tudi ti slep, tako slep kakor vse ljudstvo, da nisi spoznal resnice, ki je bila v vseh treh primerih le ena in ista? Kdo misliš je bil grof Liberale?"

"Ne vem." je odgovoril Slovenko Svobodoljub.

"Isti kakor duce Fascista, in tovariš Comunista je spet isti kakor grof Liberale. Vsi trije so ena sama oseba, in ko so odstranjevali drug drugega, so igrali le komedijo. Tudi roparski ptiči so bili vedno isti, samo da so bili najprej sivo, potem črno in nazadnje rdeče pobarvani. Vsi so bili in so vedno le

v službi istega gospoda, ta gospod pa je Italo Landrone. In Italo Landrone sovraži vse "ščave" in jih je sklenil pokončati. Ker jih ni mogel s sivimi kragulji, jih je dalje pokončaval s črnimi jastrebi, in ko mu še ti niso dovolj naglo morili ljudstva lepe primorske dežele, je nagnal nazadnje nanje še najstrašnejše ptiče, krvave kraljice. Ali zdaj razumeš?"

"Razujem, o razujem!" je zavzdihnil do smrti žalostni Slovenko Svobodoljub. "Samo tega ne razujem, kje naj zdaj iščem pomoči za nesrečno ljudstvo lepe primorske dežele?"

"Eden sam je, ki ga lahko reši, če se hitro potrudiš do njega", je povedal modrijan. "Potomec silnega Kraljeviča Marka".

VIPAVSKA HIMNA

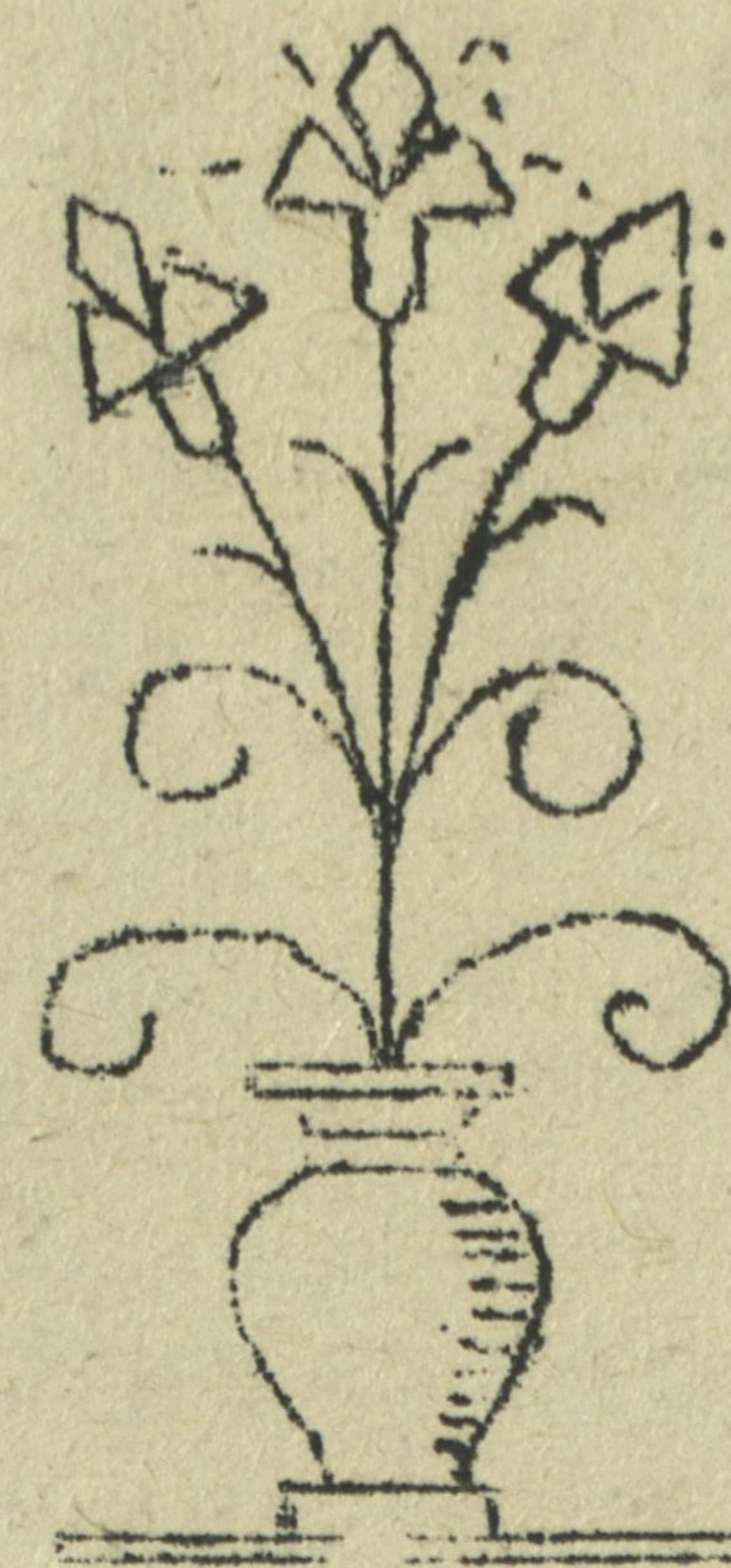
Oj Vipava, bodi zdrava,
ti slovenske zemlje kras,
mila naša očetnjava,
zdaj in za ves večni čas!

Naše so te gore sive,
naši griči so in plan,
naše so te plodne njive,
naša cvetna je ravan.

Mi le tu smo domačini,
naš se jezik tu glasi,
v svoje duše globočini
smo samo Slovenci vsi.

Nam samo zorijo vina,
več ne bo jih tujec pil,
in ne hčere, in ne sina,
nikdar več ne bo tujil.

Oj Vipava, naša mati,
v svobodi najlepši raj,
v svobodi slovenski zlati,
zdaj in za vekomaj.

PRIMORCEM OB DVANAJSTI URI

Vas vprašam, ki ste bratje mi po rodu:
Kdo naj svobodo našo danes brani
pred Nemci, Italijani? - Partizani,
ki z Džingiskanom krutim so v sorodu?

Kdo nam opleni skrinje je na podu?
Odgnal živino v gozd ob uri rani
in storil, da so tuji aeroplani
na nas streljali na nebeškem svodu?

Kdo zažgal nam je šole in domove,
kot delali so včasih nam fašisti,
ki naše so zapirali sinove?

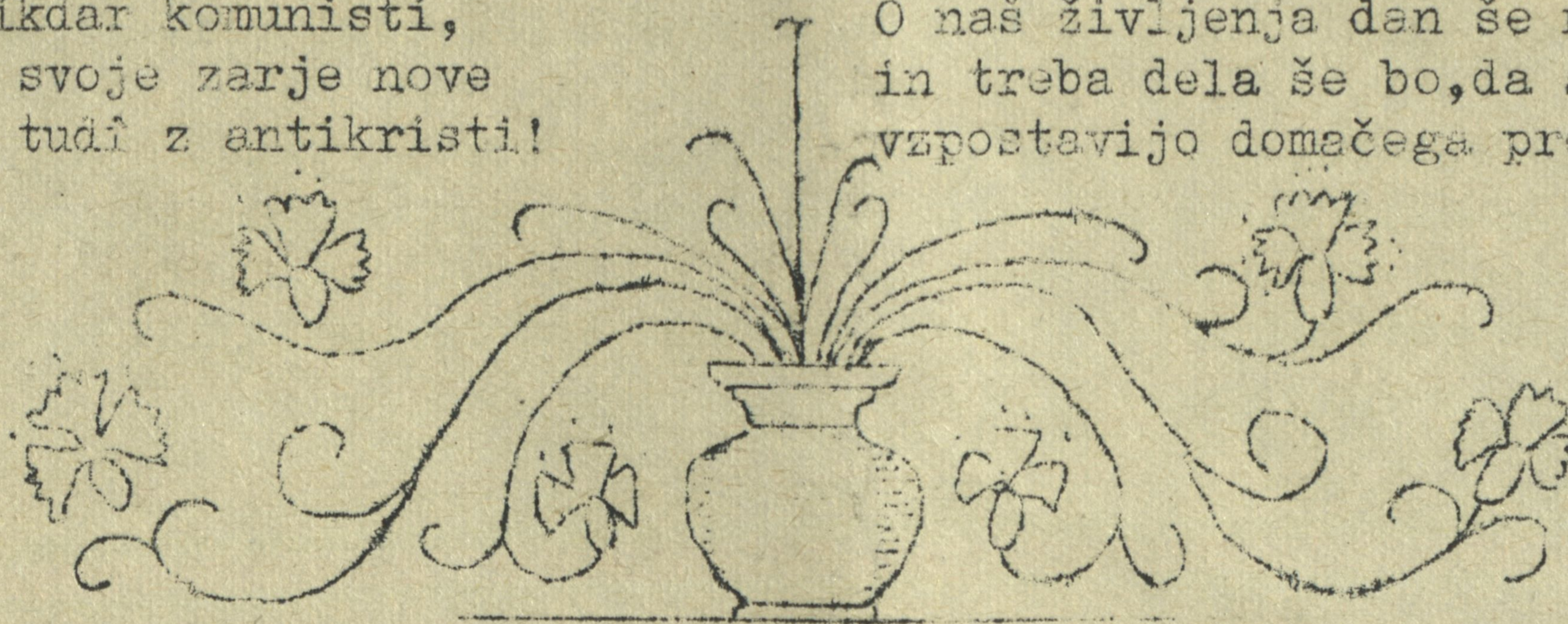
Ne bomo mi nikdar komunisti,
ki za dosego svoje zarje nove
bi vezali se tudi z antikristi!

Mi smo Slovenci! Misel v nas trepeče
samo slovenska brez primese tuje.
Kdor veže s tujcem se in ponižuje,
kovač je svojih lastnih dni nesreče.

Bile zadosti polne naše ječe
so žrtev gangsterstva, ki ne miruje
ter samo sebi mirno v lice pluje
in sije mu pri tem obraz od sreče.

Zdaj te tragedije nam je vsem zadosti,
ki lastnim bratom vedno v hrbet strelja
čeprav bili so oni prvi v hosti.

O naš življenja dan še ni nedelja
in treba dela še bo, da se mosti
vzpostavijo domačega pročelja.

NJIHOVA IN NAŠA KULTURA

Kolikokrat so vam že pripovedovali o "dvatisočletni italijanski kulturi"! To besedovanje je mnoge med vami tako zbegalo, da so občutili rahel sram, češ, kaj smo mi Slovenci s to našo mlado kmečko kulturo?

Kadar vam kdo govori o kulturi, bodite previdni. To je ena tistih besed, ki so bile često v zgodovini zlorabljene. Govore o kulturi, a mislijo na oblast in moč. Vedno se je treba vprašati, kaj tiči za temi besedami: ali ni kultura samo maska na obrazu? Maska tistega, ki hlepi po gmotnih dobrinah in dobičku.

Če so ustanavljali velike države in širili moč svojih oblastnikov, niso bili že zaradi tega kulturni. Kulturni je samo tisti red, ki je pravičen in ki slabših narodov ne spreminja v sužnje in brezpravne ljudi. Ljudem graditev in olepšava mest še ni kultura, če ta mesta ne služijo sreči in napredku kar največjega števila ljudi. Velike lepe ceste tudi še niso kultura, če se po njih ne razvija vsemu prebivalstvu koristen promet, če po njih ne dotekajo tudi v kmečke hiše sreča, blagostanje in zdrava prosveta. Govorili so o dvatisočletnem rimskem pravu. A kakšno pravo je to in kakšna kultura, če je lahko bil tudi po dva tisoč letih od njih odvisen narod brez osnovnih pravic in brez kulturne svobode, kar danes zahtevajo zase že zamorci v črni Afriki? Pripovedovali so o veliki umetnosti in še o marsičem drugem, a tudi to je bila samo kultura manjšine v njihovem lastnem narodu, saj je imela Italija v nekaterih pokrajinah več kakor 50 odstotkov nepismenih ljudi!

Njihova kultura je bila pogosto le zunanja, ni pa prežela vsega naroda in v njem tudi preprostega človeka.

Kultura malega naroda, kakor je slovenski, ni "kultura" nasilja, laži, zakrivanja pohlepa po tuji zemlji. Naš narod hoče kulturo resnice in pravice, njegov smoter je v tem, da bi vsak vreden član narodne skupnosti užival človeške pravice in

da bi se mu dobro godilo v narodni državi. Zato pa naj bo vsak tudi soodgovoren za to, da se bo telalo v tej smeri. Seveda bi bilo smešno verjeti, da bo taka srečna domovina zgrajena čez noč, toda vsak se mora zanjo žrtvovati.

Naša kultura je pot k pravičnosti in k miru med narodi. Njihova pa je pot nasilnega osvajanja, pot krivice in zatiranja šibkih narodov. -- Če pomislimo na velike človeške razlike, nas ne more biti sram. Morda imamo res mlado in kmečko kulturo, zato pa smemo verovati, da bomo imeli lepo prihodnjost, če bo zmagalo načelo človeškosti in pameti namesto strasti in "svete sebičnosti" posameznega naroda.

Vprašajte jih, ali je njihova kultura osrečila narode, ki jih je obvladal njihov meč? Meč in kultura nista dobra soseda.

Nekoč smo imeli v naši slovenski Postojni skromen spomenik. Naši ljudje so ga postavili v spomin pesniku in skladatelju Miroslavu Vilharju, ki je to zemljo ljubil in opeval. Spomenik ni nikogar izzival, nastal je na čisto kulturni zavesti. Kaj so naredili z njim tisti, ki se ponašajo z dvatisočletno kulturo? Porušili so spomenik in ga uničili. Nekaj podobnega so napravili s spomenikom skladatelja Volariča v Kobaridu in še z mnogimi drugimi kulturnimi spomeniki. Ali je to zahtevala kultura? Ne, Vsaka tuja kultura bi lahko mirno živela ob takem spomeniku. Toda za rokami, ki so uničevale spomenik v Postojni, oni v Kobaridu in drugod ali zažigale slovenske prosvetne domove, ni bilo kulture. Za njimi je stal zakrinkan obraz tistega, ki mu dejansko ni ne za kulturo in ne za pravico, ker hoče moč in z njo izkoriščanje drugih narodov.

ČRNA ZEMLJA - NAJ - POGOLTNE
VSAKOGAR - KDOR - ŽATAJI - SVOJ - ROD!

DUCE MUSSOLINI

Duce zdaj ni duce več,
v kajbici sedi,
praska se ko opica
in si govori:

"Moj imperio je preč,
preč je sreče raj,
slave moje nikdar več,
oh ne bo nazaj.

Santa mia gionetu
z mano je pač križ,
nisem tam in nisem tu
nisem tič ne miš.

Vsak se ščavo mi smeji,
meledetto, ha-ha-ha,
to me še najbolj boli,
eja, eja, alala..."

TUDI TO MORAJ VEDETI! Ko so prihrumeli k nam barbarski Lahi, so v nekaj letih pregnali okoli 100.000 naših ljudi. Desettisoče teh naših pregnancev je gostoljubno sprejela pod svojo streho Jugoslavija. Tam so naši kmetje dobili lepo plodno zemljo, svoj zaslužek, in tisoče šolanih Primorcev je dobilo lepe službe ter so nekateri dosegli tudi najvišja mesta kot bani, ministri, župani i. t. d. Zato je največja grdobija in nehvaležnost, če se celo med nami najdejo ljudje, ki slabo govore o Jugoslaviji.

KAJ MORAS VEDETI?

Ali smo Slovenci res najmanjši narod v Evropi? Tujci radi trdijo, da smo Slovenci najmanjši narod v Evropi. Tudi mi sami včasih mislimo tako, pa ni res. V Evropi, da ne štejemo Rusije, ki ima še veliko majhnih narodov, smo Slovenci po številu že deseti narod. Na strnjnem slovenskem ozemlju (v Jugoslaviji, Italiji, Avstriji in Madžarski) nas je 1,700.000. Nad 400.000 Slovencev pa živi še v Ameriki in po ostalem svetu. Vseh nas je torej nad 2,100.000. Najmanjši narod v Evropi so Laponci, ki žive na severu Finske, Norveške in Švedske ter ne šteje niti 100.000 duš. Drugi so Islandci, katerih je 100.000 in imajo lastno državo. Tretji narod so slovenski Lužiški Srbi v Nemčiji s 180.000 dušami. Četrty so Retoromani, katerih del so naši sosedje Furlani. Teh je vseh skupaj 1 milijon. Od Retoromanov se pa poslužujejo svoje govornice kot književnega jezika samo Ladinci v Švici, katerih je le 50.000. Furlani se poslužujejo italijanščine. Peti narod so Estonci, katerih je le 1 milijon, in imajo lastno državo. Šesti so Baski v Španiji in Franciji. Teh je 1,200.000. Kot sedmi pridejo na vrsto Albanci z 1,200.000 dušami in lastno državo. Osmi narod so germanski Frizijci v Holandiji in Nemčiji, katerih je 1,300.000. Deveti so Letonci z 1,500.000 dušami. Tudi ti imajo lastno državo. Šele zdaj, kot deseti narod po velikosti, pridemo na vrsto Slovenci z 1,700.000 dušami (na strnjnem ozemlju). Le za 100.000 več kot nas, je na strnjnem ozemlju Litavcev, ki imajo tudi lastno državo. Dvanajsti so Norvežani z 2,800.000 dušami in lastno državo. Trinajsti so slovanski Slovaki s 3 milijoni duš. Štironajsti so Irci s svojo lastno državo. Teh je nekaj nad 3 milijone. Petnajsti so Danci s 3,500.000 dušami. Približno toliko ljudi štejejo tudi Finci. Slovenci smo torej po številu deseti, ne najmanjši narod v Evropi.

Velikost Jugoslavije. Jugoslavija, taka kakršna je bila pred sedanjo vojno je spadala po številu prebivalcev - imela je 16 milijonov ljudi - med srednje velike države. Po velikosti ozemlja jo je bilo treba šteti med velike. Merila je

249.000 kvadratnih kilometrov, torej le 15.000 manj kot Italija, ki je pa imela skoraj trikrat več prebivalcev. Jugoslavija je bila pred to vojno dolga okoli 1000 km, to je razdalja od Gorice do Catanije na Siciliji, široka pa na najširšem mestu 700 km. Po sedanji vojni, ko bo dobila Jugoslavija še vsa slovenska ozemlja na Primorju, Koroškem, Štajerskem in Prekmurju, kakor tudi one kraje od Madžarske, Romunije in Italije, kjer žive hrvatske in srbske manjšine, bo njena površina skoraj 300.000 kvadratnih km, torej toliko, kolikor jih je obsegala Italija pred vojno. Ker se bo pa Italija sedaj zmanjšala, bo Jugoslavija po površini večja od Italije. Prebivalcev bo imela okoli 18 milijonov. Na tem ozemlju bi pa lahko živelo 30 milijonov ljudi, a če bi bili naseljeni tako na gosto kot v Italiji, tudi nad 40 milijonov.

Kako bo urejena povojna Jugoslavija? Povojna Jugoslavija bo urejena tako, da bo zvezna država. To se pravi, sestavljena bo iz treh enakopravnih in samoupravnih delov: slovenskega, srbskega in hrvatskega. Vendar bo enotna država, kateri na čelu stoji kralj. Zdaj kralj Peter II. Slovenci bomo imeli torej tudi v tej novi Jugoslaviji vso narodno samostojnost. Od skupnosti bomo pa imeli korist, da bomo sestavni del velike države s prostranim ozemljem in velikim gospodarstvom.

Kdo je napadel leta 1941. Jugoslavijo? Znano je, da so Jugoslavijo napadli brez vojne napovedi: Nemci s severa in vzhoda, Madžari z iste smeri, Bolgari z vzhoda, Italijani s severozahoda in zahoda, Albanci pa z zahoda. Jugoslavija se je morala braniti na 3000 km dolgi fronti, proti sovražnikom, ki so bili vsi do zob oboroženi. S tem, da so Nemci izgubili 7-8 tednov časa na Balkanu so prišli prepozno v Rusijo. Torej je bila uspešna. Moskva in še marsikaj, o čemer bo govorila še pozna zgodovina. Med nami se pa najdejo ljudje, ki zasmehljivo govore o Jugoslaviji, ki je še poleg vsega tega dala za zavezniške stvari nič manj kot 1,200.000 žrtev!

FASIST

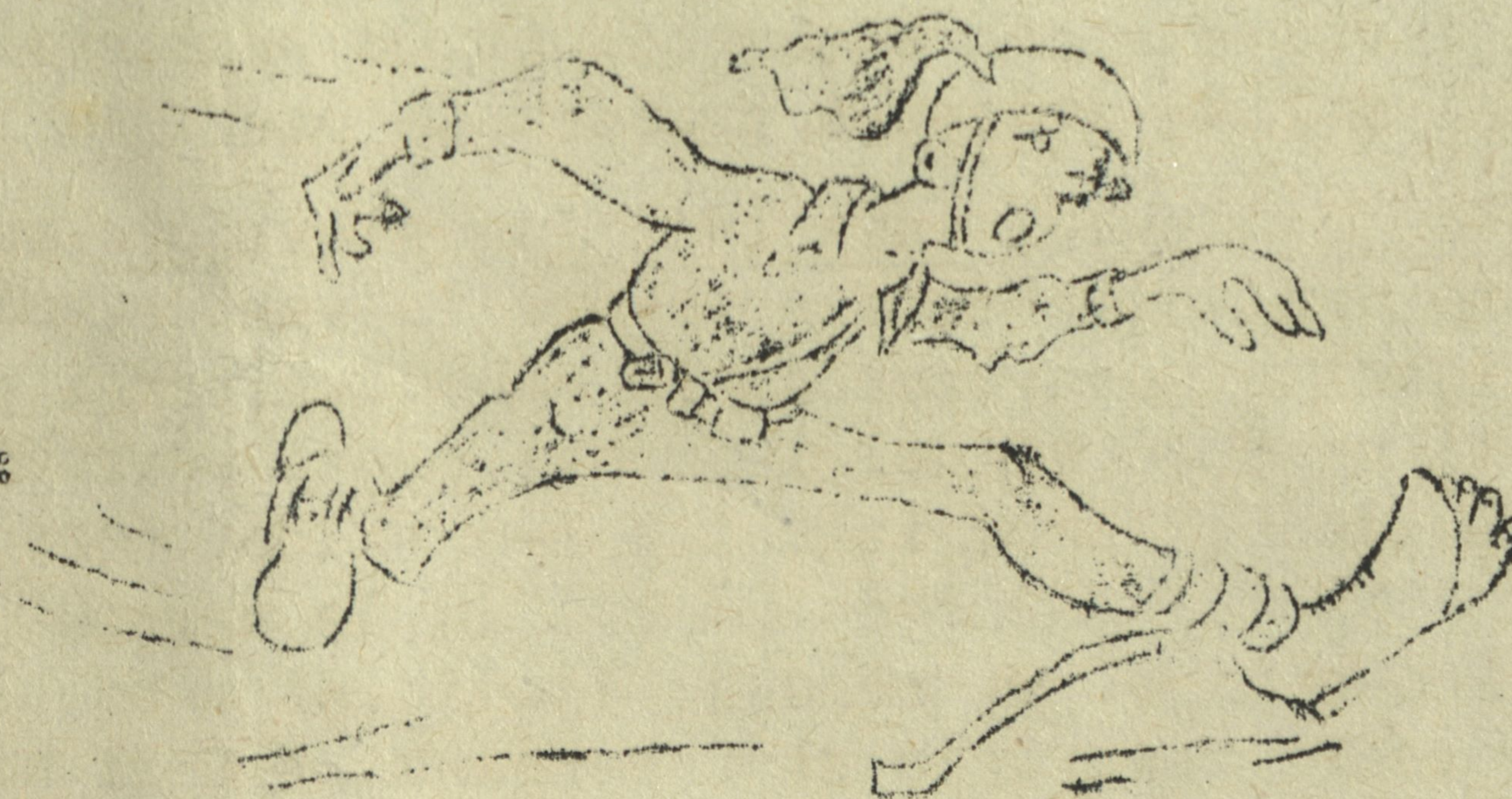
Eja, eja
Mož po cesti koraca
in prispe na vrh Snežnika,
ki je gora res velika,
saj dotika se neba.

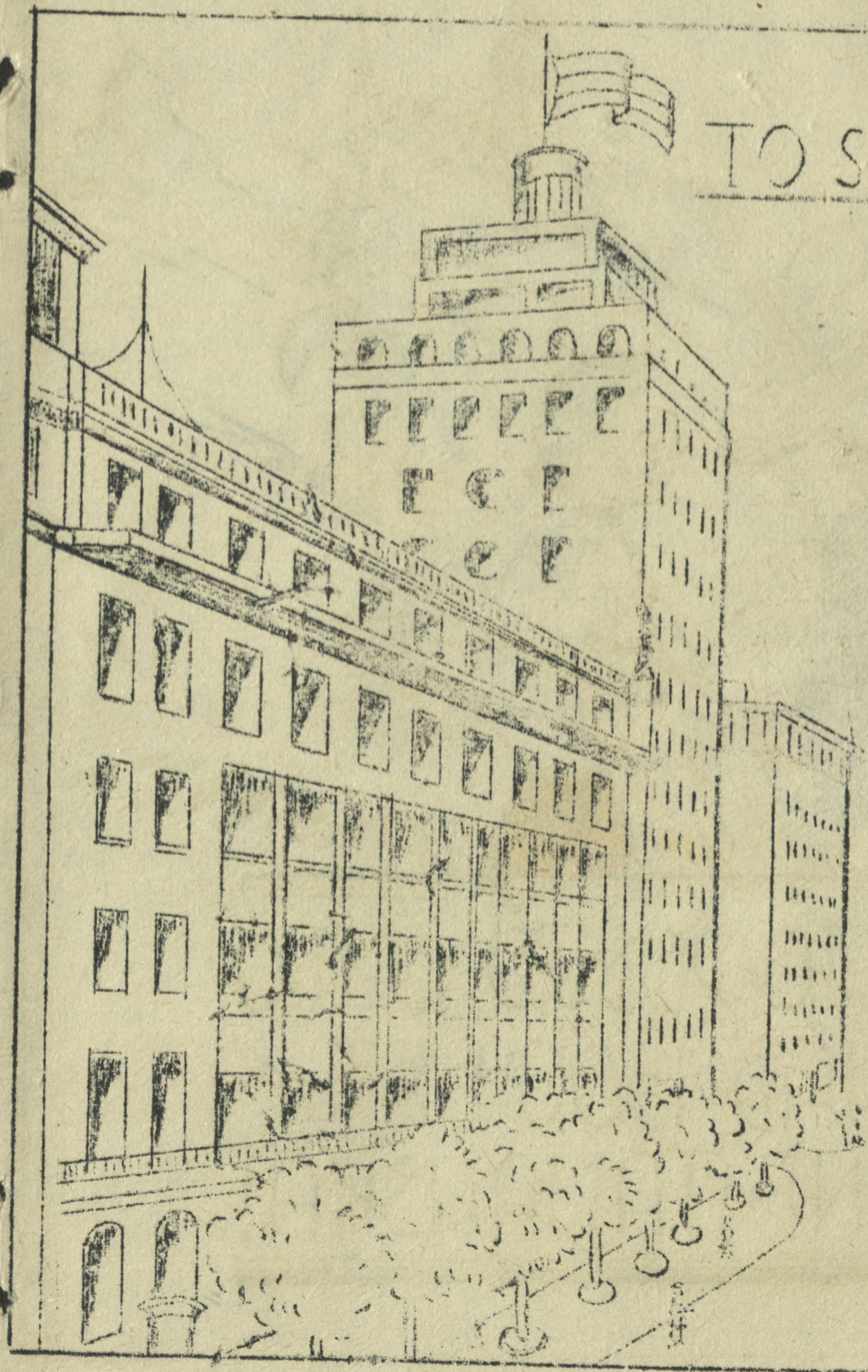
Sreča volka, ki pokima
mu v pozdrav: "Kaj grize zima
tukaj bolj te ko doma?"

Mož junaškega srca
dvakrat reči se ne da.
Volku brž z glavo odkima,
pa na cesti se obrne
in zbeži, zbeži do Rima,
kjer se glas mu iz ust utrne:
Eja, eja alala!

Zdaj bil mož je res doma!
Ali, ko je v Rim pritekkel
in mu svoj pozdrav izrekel,
šlo pri njem ni res drugače,
ko da imel je polne hlače!

Eja, eja, alala...
mož junaškega srca!

TO SO 360 VORNI DOKAZI!

Tudi pri nas so se pojavili neki pokvarjeni Slovenci, ki se pajdašijo z Italijani in skupno z njimi trosijo najbolj grde laži o našem kralju, o revščini, ki naj bi vladala pred vojno v Jugoslaviji ter o nekem zapostavljanju i izkoriščanju Slovencev.

Da boste videli kako zlagana je vsa ta propaganda, prinašamo na levi sliko, ki prikazuje kakšne lepe palače so zgradili naši bratje v Ljubljani. Tam kjer je še pred 20 leti rastle trava ter so stale razne grde podrtije, stoji med drugimi tudi najvišji nebotičnik Balkana, kakršnega se redko vidi tudi v drugih velikih evropskih mestih. Ta nebotičnik pa ni last kakega milijonarja, temveč ga je zgradil pokojninski zavod slovenskih zasebnih uslužbencev. Ko boste prišli v Ljubljano si ga boste lahko ogledali ter se na lastne oči prepričali kako grdo vas varajo Italijani in njihovi izdajalski pomagači.

TO=SLOVENSKO=ZEMLJO=POSEDUJEMO
IN=OBDELUJEMO=ŽE=NAD=1500 LET=
ZATO=JE=SAMO=NASA=NE=ITALJANSKA!

